

‘Rendement leesles kan omhoog’

Meer kinderen leren lezen, dat is het doel en de passie van onderwijsadviseur Marita Eskes. Ze was zelf leerkracht en leescoördinator en bestudeerde de theorie van het leesonderwijs. Zo ontdekte ze dat er een kloof bestaat tussen theorie en praktijk. Om daartussen een brug te slaan en zo het rendement van de leesles te verhogen, schreef ze een handboek vol praktische adviezen.

Met die adviezen heeft Eskes in elk geval de groep 3-leerkrachten van verschillende scholen van het Openbaar Primair Onderwijs Dordrecht (OPOD) al geïnspireerd.

Sytske Drijver is een van die leerkrachten. Ze geeft les op openbare basisschool Dubbeldam en volgde met haar collega's, ook van andere OPOD-scholen, een cursus bij Marita Eskes. 'Zij maakte ons er vooral van bewust welke vakinhoudelijke keuzes je maakt in de leesles. En dat een iets andere opbouw van je les al genoeg kan zijn om echt elk kind goed te laten meedoen', zegt Drijver.

35 procent

Dat laatste is belangrijk, want uit onderzoek blijkt dat het nog steeds niet lukt om alle kinderen te leren lezen. Een

TEKST: LUCY BEKER BEELD: MICHELLE MUUS

kwart van de 15-jarigen is onvoldoende leesvaardig, volgens PISA-cijfers uit 2018. De Inspectie van het Onderwijs constateerde in 2019 dat 37 procent van de basisscholen de instructiekwaliteit van het leesonderwijs niet op orde heeft. Daarbij is er - opnieuw volgens de inspectie - een groot verschil tussen basisscholen onderling. Twee scholen in dezelfde wijk met een vergelijkbare populatie leerlingen kunnen enorm van elkaar verschillen als het gaat om de opbrengsten van het leesonderwijs.

Het lukt de ene school dus wel om kinderen te leren lezen, en de andere niet. Eskes vindt dat 'fascinerend'. Ze heeft zelf ook jarenlang les gegeven in groep 3 en merkte toen al dat het ene kind sneller leert lezen dan het andere. Maar Eskes wilde ze allemaal leren lezen. 'Want wie niet kan lezen, heeft daar zijn hele leven last van', zegt ze. Ze is inmiddels taal/leesadviseur bij Expertis Onderwijsadviseurs om vanuit die functie te werken aan verbetering van het leesonderwijs. 'Ik ontdekte dat daar inmiddels zoveel ken-

Het lukt de ene school wel om kinderen te leren lezen en de andere niet. Hoe kan dat?

Marita Eskes met haar boek in het lokaal van groep 3 van obs Dubbeldam in Dordrecht. Van links naar rechts de leerkrachten Nienke de Jong, Marjolijn Fruyt van Hertog, Sytske Drijver en Wendy Post.

nis over is, dat het mogelijk moet zijn om vrijwel elke leerling goed te leren lezen. Toch weet niet elke school deze kennis effectief in te zetten of toe te passen. In mijn handboek heb ik die wetenschappelijke inzichten vertaald naar de praktijk, zodat die kennis in de klassen komt en uiteindelijk meer kinderen leren lezen'.

Didactiek

Haar boek *Technisch lezen in een doorlopende lijn* verscheen dit voorjaar. Daarin propageert Eskes niet één bepaalde methode. Haar adviezen zijn bruikbaar op elke school en passen bij elke leesmethode. 'Het gaat om inhoud en didactiek', zegt ze. 'Daar is nog winst te behalen. Ook op de pabo's kan het aanbod op dit punt wat steviger'.

Juist omdat ze zelf ervaring heeft als leerkracht van groep 3, sluiten haar adviezen aan bij de praktijk. 'Het zijn geen trucjes', zegt ze zelf. 'Het gaat vooral om het vakmanschap van de leerkracht. Dat is ingewikkeld, want die leerkracht moet precies weten wat elk kind in de groep nodig heeft. Hoe activeer je al je leerlingen, hoe houd je ze bij de les? Voldoende tijd voor het leren lezen is belangrijk, maar het gaat vooral ook om de manier waarop die tijd wordt besteed'.

Ze laat zien dat dat te maken heeft met klassenmanagement, voorbereiding en feedback. De leerkrachten van obs Dubbeldam, die haar handboek gebruiken, merken dat hun leeslessen inderdaad effectiever worden van een strak klassenmanagement met duidelijke lesdoelen, veel structuur en veel vaart in de les. Ze zijn blij met deze kennis van een aanpak die werkt. Leerkracht Nienke de Jong: 'Het scheelt dat Marita zelf uit de praktijk komt, dat zij onze taal spreekt. Zij helpt ons om bewuste keuzes te maken in de les. Het kan iets heel kleins zijn, dat heel veel oplevert.'

Effectiever organiseren

In het boek laat Eskes bijvoorbeeld zien

hoe een dagprogramma kan worden gemaakt met veel verschillende leesmomenten en hoe het zelfstandig verwerken net iets effectiever georganiseerd kan worden. Bijvoorbeeld door het lezen meer prioriteit te geven dan het maken van werkboekopdrachten.

In haar boek staan adviezen voor elk leerjaar van de basisschool, want Eskes vindt dat technisch lezen in de hogere leerjaren meer prioriteit moet krijgen dan nu vaak het geval is. 'Lezen is een bepalende vaardigheid. Wie niet goed kan lezen, zal ook de zaakvakken niet goed kunnen volgen en bepaalde rekenopdrachten niet begrijpen', legt ze uit. 'Vanaf groep 6 is er op veel scholen minder tijd en aandacht voor technisch lezen, maar de kinderen die het dan nog niet goed kunnen, missen ook de motivatie om zelf te oefenen. Ze zijn zich er tegen die tijd bovendien van bewust dat ze het niet goed kunnen en dat heeft invloed op hoe ze in hun vel zitten. Niet goed kunnen lezen heeft een enorme impact.' Ze beveelt scholen daarom aan ook in de bovenbouw aandacht te houden voor leesvaardigheid en instructie te blijven geven. 'Kinderen moeten vooral veel blijven lezen. De school moet ervoor zorgen dat ze leeskilometers maken'.

Rol schoolleider

Eskes ziet een belangrijke rol voor de schoolleider, die ervoor kan zorgen dat de aandacht voor technisch lezen in het hele team leeft en in alle leerjaren aandacht krijgt. 'Scholen die kritisch kijken naar de instructie, veel oefenen en meer tijd aan lezen besteden, laten al na een jaar verbetering zien'.

Haar belangrijkste boodschap is: 'Blijf geloven dat elk kind kan leren lezen. Het kost sommige kinderen veel tijd, oefening en doorzettingsvermogen, maar uiteindelijk levert dat wat op. Help het kind vol te houden. Als leerkracht kun je niet toveren, maar houd het vertrouwen dat een leerling ook in de bovenbouw nog vooruit kan gaan. Blijf er aandacht aan geven.' ◀

Technisch lezen in een doorlopende lijn

Een praktisch handboek voor de basisschool

Auteur: Marita Eskes
Uitgever: Pica, 2020
ISBN: 9789492525918

